

اداره خانه

باب عالی بجاده سنده دائره مخصوصه

آبونه شرائطی

ممالك هشتمیه ده سنه لکی (۶۵) ، التي
آیلنی (۳۵) غروشدر . ممالك
اجنبیه ده سنه لکی (۱۷) ، التي آیلنی
(۹) فرانقدر .

[ایضاحات : نسخہ سی الی پاره ، آلق
آیانی برجلد ، هرجلدی ۲۶ نسخہ در .]

افطارات

§ آبونه بدلی پشیندر .

§ آدرس تبدیلنده قرق پاره لک پول
کوندرملی در .

§ مسله موافق آثار مع الممنونیه
قبول اولنور . درج ایدیلمین یازیلر
اماده اولوغاز .

الکشاف

۱۳۳۰

افطارات

رساله مزدن آلدینی کوسترملک شرطیه
بتون یازیلر هر هالکی بر غزته طرفندن
اقتباس اولونه ییندر .

§

مکتوبلرک ، امضالرک واطع و
اوقوناقلی اولسی و آبونه سره
نومروسی محتوی بولونسی لازمدور .

§

ممالك اجنبیه ایچون آبونه اولانلرک
آدرس لرینک فرانسیزجه سرده یازلسی
رجا اولنور .

§

پاره کوندردلکی زمان نه یه دائر ولدیقنک
واضحاً بیلدیرلسی رجا اولنور .

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

دینی، علمی، ادبی، سیاسی هفته لک مجموعه اسلامیہ در

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

فلسفه

اسلامه فن و فلسفه

مغزین

رؤسای معتزله آره سنده اشتها ایدن اعظمیدن بریسی ده (عمرو بن بحر الجاحظ) نام ذاتدر. جاحظ ، فصاحت و بلاغته ممتاز، حکمت و فلسفه ده متبحر بر ذات اولدیفندن سهر بیایله هر روحی تسخیر ایده جک بر اقتدار و منیتی حائر ایدی . خلفاء عباسیه دن معتصم و متوکل زمانلرنده بصره ده اشتها ایدن فضلا میاننده جاحظ برسیای خصوصیتیه مظهر اولمشدی .

اکابر علماء معتزله دن نظامک خدمتنده پرورشیاپ اولدینی جهته مذهب اعتزالی اوندن تلم ایلشدی. جاحظک بر جوق مؤلفاتی اولدینی مرویدر. (کتاب الامصار) عنوانلی اثریله (کتاب الحیوان) نامنده کی اثرلری مشهوردر. جاحظک کتابلرندن بعضیلری آوروپا لسانلرینه نقل و ترجمه ایدلمشدر. (کتاب الحیوان) ک بر نسخه سی آلمانیا ک هامبورغ شهری کتبخانه سنده محفوظ اولدینی کبی بر نسخه سی ده اسپانیانک اسکوریال کتبخانه سنده موجوددر. وان ولوتن (Van Vloten) ۱۸۹۹ تاریخده جاحظک (کتاب البیان والتیین) عنوانلی بر اثرینی (لاید) ده طبع و نشر ایلشدر .

جاحظ بوتون معناسیله بر آنسیقلویه دیست (جامع المعارف) عد اولنه بیلور. هرشیدن ، هر علمدن آز جوق بحت ایتشدر : ادبیات ، علم بیان ، فلسفه ، علم کلام ، جغرافیا و تاریخ طبیعی کبی فونه دائر بر جوق آثار و رسائل تألیف ایلشدر . مؤلفاتنده زمانک حیات ادبی ، حیات دینی و حیات اجتماعیه سده دائر پک اساسلی معلومات ویرمشدر. مشارالیه ک ادبیاتده کی وقوف و ملکه سی سزاوار تقدیردر. منظومه لرنده فکر حکمتله مشبوع بر سلاست بیان ، بر جزالت افاده کوریلور. شو پارچه جاحظه اسناد ایدیلور :

یطیب العیش ان تلقی حکماً غذاه العلم والنهم الضیغ
فیکشف عنک حیره کل جهل و فضل العلم یرفه الایب
سقام الحرص لیس له شفاء و داء الجهل لیس له طیب

مورخ شهر مسعودی جاحظدن بر لسان ستایشله بحث ایده رک دیورکه : زماننده کی فضلالی مؤلفین آره سنده جاحظ کعبنده دیگر بر ذات کوریله میور. مؤلفاتی ، قارئک روحنی تنشیط ، فکرینی تسخیر ایده جک بر سلامت و نزاهتی جامعدر. آثار جاحظ ، مؤلفنه ابدی بر نام قازاندره جق بردهای صنعتکارانه ایله تحریر و اسلوب ادبیه نک الابدیع خطوطیله تزین ایدلمشدر .

جاحظ عصرنده کوریلن نهفه فکریه اوزرنده پک درین وشایان دقت تأثیرات بر اقمشدر . کندی زماننده و متعاقب عصرلرده بر جوق مؤلفین جاحظک آثار و افکارینک تنفید و تشریحیله اوغراشمشدر .

بونلرک تدقیقاتندن استخراج اولنه بیان نتایجیه نظراً ، جاحظک اولدجیه نافذ و رقیق بر فکره ، مدقق و شامل بر نظره مالک اولدیفنه حکم ایدیله بیلیر . جاحظک سائر ارباب اعتزالدن آیرلمش اولدینی باشلیجه نقاط شو سوزلردن استخراج اولنه بیلور : جاحظ دیورکه : (علمک کافیه سی ضروریدر . هیچ بری افعال عباددن معدود اوله مزه علم بر لزوم طبیعی دن تولد ایدر . بزم هیچ بریمزده اراده یوقدر . بزم قلمیزی اراده ایتمه مز ، عدم سهودن یعنی اوفعله مزه عالم و غیر ساهی اوله مزدن عبارتدر . غیرک فعلی اراده ایتمه مز ایسه نفسک آکامیلانی دیمکدر . اراده بر نوع اولوب اعراض مقوله سندندر . اجسام قوای اصلیه لرندن نبعان ایدن بر طاقم تمایلاته مالکدرلر ، اجسامک طبایع مختلفه و آثار مخصوصه سی واردر . جوهرک انعدام و فانیاب اولسی متعذر . متبدل اولان آنجق اعراضدر . حالوکه جواهر حالی اوزره باقی اولوب اصلاً فانیاب اولمزله) .

جاحظک شو سه زلری ایجه تحلیل ایدیلیرسه فلاسفه مشهوره دن لایبنیچک (Leibniz) ، موناد (Monade) اصول فلسفیه سده یعنی کافیه موجوداتک ترکیبده فعال و غیر فانی بر جوهر بسیط داخل اولدینی حقنده کی نظریه یه پک زیاده قریب اولدینی آکلاشیور .

جاحظ اهل نار حقنده اربابیه پک غرب بر عقیده آتهرق دیمشدرکه : (اهل نار ، ابدیاً جهنمده معذب اولمزله . بلکه طبیعت ناره منقلب اولورلر آتش اهلنی کندیسنه جذب ایدر . یوقسه اهل ناری جناب حق جهنمه ادخال ایده جک دکدر .) جاحظک افکار و ملاحظاتی فلاسفه طبیعییه پک یقیندر . جاحظ ، کال غلبه و شهرتله مذاهب اعتزالی تعلیم ایتدیکی عصرده (جاحظ هجرتک ۲۵۵ هجری سنه سنده ارتحال ایتشدر .) الکندی ده فلسفه اسلامییه اساسلرینی آتمقله اوغراشیوردی .

ینه بوعصرده بغدادده عظمای معتزله دن (ابی الحسین بن ابی عمر والحیاط) کده پک زیاده اشتها ایتش اولدینی کوریلور . خیاط ، اولدجیه بر شخصیتی حائر انفسی (Subjectif) بر نظریه تأسیسنه چالیشمشدر . ابوالحسین دیمشدرکه : (معدومه حال عدمنده - ثابت و مقرر معناسنه اوله رق - شیئی اطلاق اولنه بیلور . ذوات معدومه ثابت ، حال عدملرنده صفات اجناس ایله متصفدرلر . بناء علیه جوهر و عرضه حال عدملرنده جوهر و عرض اطلاق اولنه بیلور .

(وجود) ، شیئه زائد بر وصف اولدیفندن ظلمت ، عدمده بیله ظلمتدر دیمک جائز اولور) .

جاحظ اراده باری حقنده شو فکریه بولمشدر : (اراده الهیه ذات باری ایله قائم صفت دکدر . اراده سبحانی ، جناب حقک غیر مکره و غیر کاره اولسیدر . جناب حقک کندی افعالنده اراده سی اونلری بروفق مراد خلق ایتسیدر . افعال عباد حقنده اراده سی ایسه اونلرایله امر ایتیه سی دیمکدر .)

صفات الهیه یه دائر جاحظ مطالعه آتیه یی سرد ایتشدر : (جناب حقک سمیع و بصیر اولسی ، سمع و بصیرک متعلقلرینه یعنی مسامعات

و مبصراته عالم اولسی دیمک اولوب کندیسندمه سمع و بصر صفتلری بولنور دیمک دکدر .

جاحظ (خیر و شر ؛ کافه افعال ؛ مخلوق بشردر) حکمیه انسانک کندی افعالک خالق بولندیغی اعتقادنده اولدیغی آکلاتمشددر .

جاحظک کتاب الحیوانی غرائب و نوادر ایله مالا مالدر . مشارالیه فضائل عرفان ایله متحلی مشاهیر ادبا و علمادان اولقله برابر غایت چیرکین و کریه المنظر ایمش . اساساً جاحظ لقبی آلمه سنه سببده لقمه کوز اولسی در . چیرکینلکی مناسبتیه حقنده غریب فکاهه لر روایت ایدیلور . طبقات الاطباء یوحنا بن ماسویمک ترجمه حالنده شوسطرلر کوریلور :

جاحظ ، طیب یوحنا ایله برابر برکون وزرادن بریسینک مانده سنه دعوت اولنورلر . اثنای طعمامده سفریه بالقله سوت کتیریلیر . طیب بونلری بربری آرقه سنه ییمکدن توقی ایدر . جاحظ دیرکه : « بالغک طبیعی سوتک طبیعه یا مضاد و یا موافقدر . مضاد ایسه دوا اولسی مقرردر . موافقه فرض ایدرزکه یندیکمز برنوع غذا ایمش ، او حالده نه مضرت ترتب ایدر ؟ » طیب جاحظه خطاباً : « بن سنکله منطقده جدل یوریتمکه مقتدر دکلم . بنم طیم ، بونلری بربری آرقه سننده ییمکدن منع ایدیور . بناء علیه ینیه میه جکم . » جاحظ ایسه منطقته تبعاً بالقله سوتی اکل ایتمش . ایرتسی صباح جاحظه فلج کلش ! زوالی آخر عمرینه قدر « بوفلیج قیاس فاسدیمزک برنتیجه . سیدر » دیه اظهار تلفه ایدرمش .

جاحظ ، صوک زمانلرنده فلججه برابر مثانه خسته اغنده اوغرا . مشدی . زیارت ایدنلره قارشى اکثراً شو قطعه یی انشاد ایدرمش :

اتر جو ان تکون وانت شیخ . کما قد کنت ایام الشباب
لقد کذبتک نفسک لبس ثوب . دریس کالجدید من الثیاب

شو قطعه ده جاحظکدر :

لئن قدمت قبلی رجال فطالما . مشیت علی رسلی فکنت المقدم
ولکن هذا الدهر تأتی صروفه . فنبزم منقوضاً وتقتض مبرما

مذهب اعتزال بصرده ایکی معروف سیما ایله برسجیه مخصوصه اکتساب ایتمشدر . بویکی ذاتدن بری هجرتک ۳۰۳ نجی سنه سنده وفات ایدن (محمد بن عبدالوهاب الجبائی) دیکریده بونک اوغلی و شاگردی (ابو هاشم عبدالسلام) در .

آیری آیری بر فرقه مؤسسلری اولان جبائی ایله مخدومی آره سننده صفات السیهیه دأثر ظهور ایدن مناقشات غایتله دقیق مباحثاته یول آچمشدر . مذهب اعتزالک المعروف ارکانندن اولان

ابوالهذیل ، (الله برعله له عالمدرکه او علم کندی ذاتیدر) دیهرک صفات السیهیه نک ذاتک عینی اولدیغی آکلاتمق ایسته مشدی . حالبوکه ابو هاشم بومطالعیه یی بر آرز واهی بولهرق صفات السیهیه یی ذاتک حالات مختلفه سی کی تلقی ایتمکه . در .

فقط ابو هاشمه کوره بو حالات (یعنی صفات) کندی کندیلرینه نه موجوددر نه معلومدر . بونلر آنجق ذات باری ایله برابر موجود ومعلوم اوله ییلورلر . شو حالده ابو هاشم نظرندمه صفاتک ذات باری یی بیلن ایچون برووجود انفسی یه « subjectif » مالک برنوع حالاتدن عبارت اولملری ایجاب ایدر . جبائی بومشله ده اوغلنه مخالفتده بولهرق دیمشدرکه : (جناب حق نه صفت علمک ایجابیلله ونه ده عالمی اقتضا ایدن برحالتله دکل مجرد ذاتیله عالمدر . جناب حقک سمیع و بصیر اولمسینک معناسی ذات باری (حی) در کندیسندمه آفت یوقدر دیمکدر .

جبائی یی فرق معتزلدن تمایز ایتسیرن باشلیجه مسائل بروجه آتیدر :

۱ — اراده السیهیه حادثدر . محله دکدر . جناب حق بو اراده حادثه ایله مریددر و آنکله موصوفدر .

۲ — جناب حق فنای عالمی اراده ایتدیکی وقت عالم محله اولیان بر فنا ایله فانی الور .

۳ — ذات باری حروف و اصواتدن مرکب برکلام ایله متکلمدرکه آنی جسمده خلق ایدر . او کلامک متکلمی آنی فاعل و خالق اولاندر ، صفت کلام کندیلله قائم اولان و کندی یه حلول ایلین دکدر .

۴ — حق تعالی آخرتده کوریله من .

۵ — قول فعلنک خالقیدر .

۶ — مرتکب کیره نه مؤمن ونه ده کافردر . توبه سز وفات ایدرسه محله فی النار اولور .

۷ — مکلفک عقلی اکمال و آنک ایچون اسباب تکلیفی تهیه واستحضار ایتک یعنی مکلفه لطف و آکا اصلح اولان شیئه رعایت ایتک جناب حقه اجیدر . اولجه عرض ایدلمش اولدیغی اوزره جبائینک تلامیذنن اشعری حضرتلرینک استاذینه مخالفتله مذهب اهل سنتی اعلاویه قیامی زمانه قدر ارباب اعتزال میدان مجادله یی بوش بولاش و ایستدکاری کی آتوب طوتمشدردی .

م . شمس الدین

عقائد اسلامیه

۷ — دین نومبردر .

بسم الله الرحمن الرحيم . شرع لکم من الدین ما وصی به نوحا والذی اوحینا الیک وما وصینا به ابراهیم وموسى وعيسى ان اقيموا